

Kitap Tanıtımı ve Tenkitler

Islam in a Globalizing World Thomas W. Simons, Jr.

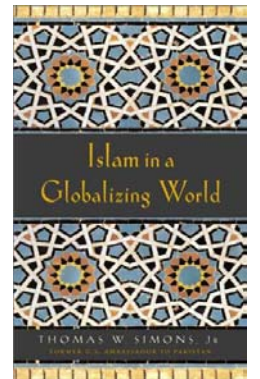
Stanford University Pres, California, 2003, XI+111 s.,

ISBN:0-8047-4833-0

XX. yüzyılın son çeyreğinde küreselleşme fenomeni, yaşadığımız dünyadaki değişim ve dönüşümlerin tayin edici çerçevesini çizen “önemli bir paradigma” haline gelmiştir. Özellikle, 11 Eylül 2001 olayları akabinde akademik ve kamusal söylemin gündemini yoğun bir biçimde meşgul eden küreselleşme ve İslam üzerine geniş bir literatür oluşmuş bulunmaktadır. Bu literatüre bir katkı olarak ele aldığımız Thomas W. Simons’un “Küreselleşmiş Bir Dünyada İslam” isimli çalışması, yazarın 2002 yılında Stanford Üniversitesinde yapmış olduğu konferanslara dayanmaktadır.

1996-1998 yılları arasında Amerikanın Pakistan büyükelçisi olarak görev yapan ve halen Stanford Üniversitesi Uluslararası Güvenlik ve İşbirliği Merkezinde danışman profesör olarak görev yapan Simons bu çalışmasında, bürokrat ve akademisyen kimliğiyle, genel olarak yüzyıllardır modernleşmeye adapte olmaya çalışan İslam Dünyasının karşılaştığı sorunları çözümleyen ve İslam’ın küreselleşme sürecindeki tarihsel rolünü inceleyen bir yaklaşımı ortaya koymaya çalışmaktadır.

Yazar, kitabına İslam’ın ilk bin yılını incelemekle başlamaktadır. Ona göre, İslam hakkında söylenen çoğu şey son derece siyasallaşmış durumdadır. Bu durum, pre-modern dönemlerde olduğu gibi modern dönemde de geçerliliğini sürdürmektedir. Bu nedenle o, İslam’ın 1400 yıllık tarihsel sürecinin incelenmesinin, günümüzde

MİLEL VE NİHAL

inanç, kültür ve mitoloji araştırmaları dergisi
yıl 3 sayı 1 -2 Aralık 2005 - Haziran 2006

Müslümanların karşı karşıya kaldıkları ikilemelerini anlamının tek yolu olduğunu söyler (s.1).

Yazar, İslam 7. yüzyıldan 10. yüzyıla kadar hızlı bir şekilde Suriye, Mısır, Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümü, Irak ve İran'a yayıldığını ve Müslümanlar için "Altın Çağ" olarak tanımlanan bu dönemde İslam'ın, hakim olduğu coğrafyada küresel bir güç haline geldiğini ifade eder (s. 2-5). Bu dönem boyunca İslam, bugünkü anlamda küreselleşmenin ölçülerine göre, bütünüyle ön planda olan bir gücü temsil ediyordu (15).

17. ve 18. yüzyıllarla gelindiğinde ise, teknolojik gelişmeler ve ekonomik güç öncülüğünde ilerleyen küreselleşme karşısında İslam dünyası ilk bin yılındaki küresel gücünü yitirmeye başlamıştır. Yazar, İslam dünyasındaki hızlı nüfus artışı, işsizlik, şehirleşme problemleri, eğitim, demokratikleşme, özgürlük gibi bir takım sosyal ve politik sorunların, Müslümanları 7. yüzyıldaki İslami ütopyanın tekrar canlandırılmasına yönelttiğini ifade eder (s.33-47). Ona göre, zamanla her şeyi dini kurallara göre düzenlemeyi hedefleyen bir takım radikal İslami grupların, eski İslami ütopyayı tekrar canlandırma girişimleri, günümüz dünyasında kendilerini güvende hissetme amacından daha çok ümitsizliğin bir işareti olarak algılanmalıdır (s.65-66).

Bugün, radikal grupların gerçekleştirdikleri terörist faaliyetlere (11 Eylül olayları gibi) yönelik Amerika ve müttefiklerinin dünya barışı ve güvenliği adına İslam Ülkelerinde gerçekleştirdiği müdahaleler ise yeni bir tartışmayı gündeme getirmiştir (67-68).

Yazar, bütün bunlara rağmen bugün Müslümanların kendi yaşamlarını daha iyi ve daha güzel bir konuma getirme yönündeki çabalarını anlamada ve desteklemede Amerikalıların en iyi pozisyonda olduklarını ifade eder (69).

Sonuç olarak bu kitap, 11 Eylül olayları sonucunda "İslam'ın anlaşılmasına" yönelik katkıda bulunan bir perspektiften hareketle tarihsel eğilimleri incelemektedir.

Yakup ÇOŞTU
(O.M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Din Sosyolojisi)
ycostu@omu.edu.tr

